

Cauza C-802/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

28 decembrie 2023

Instanța de trimitere:

Audiencia Nacional (Spania)

Data deciziei de trimitere:

4 decembrie 2023

Procedură penală împotriva:

MSIG

Obiectul procedurii principale

Lider al unei organizații teroriste spaniole – Activități clandestine în Franța – Planificarea de campanii teroriste și punerea la dispoziție a mijloacelor necesare pentru desfășurarea acestora în Spania – Săvârșirea materială a unor atentate teroriste în Spania de către alți membri ai organizației – Arestarea liderului în Franța – Urmărirea penală și privarea de libertate în Franța pentru activitățile respective – Predare către Spania – Urmărirea penală în Spania pentru atentatele respective – Hotărâre de achitare cu declararea existenței unei situații de *bis in idem* în ceea ce privește activitățile respective și unele dintre aceste atentate – Anularea hotărârii de către Tribunal Supremo (Curtea Supremă) spaniol

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Cerere de decizie preliminară de interpretare – Articolul 267 TFUE – *Ne bis in idem* internațional – Noțiunea de „aceleași fapte” sau fapte conexe – Aplicarea unei pedepse rezultante ca urmare a unor sentințe din mai multe state membre – Compatibilitatea legislației naționale cu Carta drepturilor fundamentale și cu CAAS – Proportionalitatea pedepselor

Întrebările preliminare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare „CJUE”) este sesizată cu o ÎNTREBARE PRELIMINARĂ (denumită în continuare „ÎPCJUE”) în conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) din Tratatul privind Uniunea Europeană (denumit în continuare „TUE”), cu articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”) și cu articolul 4 *bis* din Legea organică privind puterea judecătorească (Ley Orgánica del Poder Judicial, denumită în continuare „LOPJ”) spaniolă, pentru motivul că prezenta instanță SECCIÓN SEGUNDA DE LA SALA DE LO PENAL DE LA AUDIENCIA NACIONAL) [CAMERA A DOUA A SECȚIEI PENALE DIN CADRUL CURȚII NAȚIONALE]) consideră că este necesară interpretarea de către CJUE a domeniului de aplicare al articolului 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și a articolului 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen (denumită în continuare „CAAS”), în ceea ce privește aspectul dacă există o situație de „*bis in idem*” cu privire la faptele și infracțiunile care sunt judecate în Spania și cele care au fost judecate în Franța cu privire la MSIG, în cazul în care nu există o astfel de situație, este necesar ca CJUE să interpreteze domeniul de aplicare al articolului 49 alineatul (3) din cartă, în raport cu principiile comunitare pe deplin consacrate și dezvoltate, printre altele, în Decizia-cadru 2008/675/JAI a Consiliului din 24 iulie 2008 privind recunoașterea reciprocă a condamnărilor și a efectelor acestora în procedurile din alte state, și cu inexistența în legislația spaniolă a unor eventuale măsuri corective pentru a evita lipsa de proporționalitate a pedepselor cu ocazia sancționării infracțiunilor, în cazul în care există hotărâri străine concomitente, care prezintă o unitate de fapt sau de drept cu alte hotărâri pronunțate de instanțele spaniole (conexe), în special ca urmare a faptului că acestea nu pot fi luate în considerare în Spania în niciun scop, în urma excluderii exprese a acestei posibilități la articolul 14 alineatul 2 litera b) și la articolul 14 alineatul 2 litera c) și în dispoziția adițională unică din Ley Orgánica 7/2014 de 12 de noviembre, sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea [Legea organică nr. 7/2014 din 12 noiembrie 2014 privind schimbul de informații cu privire la cazierul judiciar și luarea în considerare a hotărârilor judecătorești în materie penală în Uniunea Europeană], care transpune Decizia-cadru 2008/675/JAI a Consiliului din 24 iulie 2008 menționată; Curtea trebuie să se pronunțe de asemenea cu privire la compatibilitatea cu dreptul european a dispozițiilor naționale respective. Această legislație ar împiedica în mod absolut luarea în considerare a oricărei hotărâri definitive de condamnare pronunțate anterior de instanțele unui alt stat membru, inclusiv pentru aceleași fapte, făcând inaplicabile în acest din urmă caz dispozițiile cuprinse la articolul 50 din cartă și la articolul 54 din CAAS.

Curtea este sesizată cu următoarele întrebări:

- 1) În prezenta cauză și în conformitate cu circumstanțele de fapt descrise și cu motivele juridice luate în considerare în cadrul procedurii penale declanșate în Spania și având în vedere diferitele hotărâri de condamnare pronunțate anterior în

Franța împotriva lui MSIG, există o situație de „*bis in idem*” prevăzută la articolul 50 din cartă și la articolul 54 din CAAS, în raport cu faptele pentru care este acuzată în Spania, având în vedere că este vorba despre „aceleași fapte”, conform domeniului de aplicare pe care jurisprudența europeană îl conferă noțiunii respective?

2) În orice caz, lipsa unei dispoziții normative în dreptul spaniol care să permită recunoașterea efectelor hotărârilor definitive de condamnare pronunțate anterior de instanțele din alte state membre, pentru eventuala apreciere în prezenta cauză a existenței unei situații de *bis in idem* ca urmare a identității faptelor, este compatibilă cu articolul 50 din cartă și cu articolul 54 din CAAS, precum și cu articolul 1 alineatul (3), cu articolul 3 punctul 2, cu articolul 4 punctele 3 și 5 din Decizia-cadru 2002/584/JAI din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre?

3) În prezenta cauză sau în general, lipsa în dreptul spaniol a unei dispoziții normative, a unei practici sau, în definitiv, a unui mecanism sau a unei proceduri legale care să permită recunoașterea efectelor hotărârilor definitive de condamnare pronunțate anterior de instanțele din statele membre, în vederea stabilirii pedepsei, a modificării, a adaptării sau a limitării duratei maxime de executare a pedepsei fie în faza urmăririi penale și judecătii, fie cu ocazia executării ulterioare a acesteia, cu scopul, în subsidiar, în cazul în care se consideră că nu există o situație de *bis in idem* ca urmare a identității faptelor, de a asigura proporționalitatea sancțiunii penale, precum atunci când, în cadrul procedurii examinate, există o hotărâre anterioară de condamnare pronunțată de instanțele unui alt stat membru prin care s-au aplicat pedepse severe, care au fost deja executate, pentru fapte concomitente (aflate în concurs temporal, care sunt strâns legate sau asociate între ele ori care se află într-un raport de conexitate infracțională sau în unul similar) cu cele judecate în Spania, este contrară articolului 45 și articolului 49 alineatul (3) din cartă, sau considerentelor (7), (8), (9), (13) și (14) și articolului 3 alineatele (1), (2), (4) și (5) din Decizia-cadru 2008/675/JAI a Consiliului din 24 iulie 2008 privind luarea în considerare a condamnărilor între statele membre ale Uniunii Europene în cadrul unui nou proces penal și considerentului (12) și articolului 1 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584/JAI din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre?

4) Având în vedere circumstanțele din prezenta cauză și în general, excluderea absolută a efectelor hotărârilor definitive anterioare pronunțate în alte state membre ale Uniunii Europene, stabilită în mod expres la articolul 14 alineatul 2 litera b) privind hotărârile de condamnare pronunțate în Spania, la articolul 14 alineatul 2 litera c) privind ordonanțele pronunțate în faza de executare a pedepsei, precum și în dispoziția adițională unică (ambele adoptate anterior datei de 15 august 2010) din Ley Orgánica 7/2014 de 12 de noviembre, sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea [Legea organică nr. 7/2014 din 12 noiembrie 2014 privind schimbul de informații cu privire la cazierul judiciar și luarea în

considerare a hotărârilor judecătorești în materie penală în Uniunea Europeană], care transpune reglementarea europeană, este compatibilă cu:

(1) articolul 50 din cartă și cu articolul 54 din CAAS, ambele referitoare la situația de *bis in idem* internațional;

(2) și cu considerentele (7), (8), (9), (13) și (14) și cu articolul 3 alineatele (1), (2), (4) și (5) din Decizia-cadru 2008/675/JAI a Consiliului din 24 iulie 2008 privind luarea în considerare a condamnărilor între statele membre ale Uniunii Europene în cadrul unui nou proces penal, precum și cu articolul 45 și cu articolul 49 alineatul (3) din cartă și cu principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești în cadrul Uniunii?

Jurisprudența și dispozițiile de drept internațional invocate

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 9 iulie 2013, Vinter și alții împotriva Regatului Unit, EC:ECHR:2013:0709JUD006606909

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 20 mai 2014, Magyar împotriva Ungariei, EC:ECHR:2014:0520JUD007359310

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 28 octombrie 2021, Bancsók și Magyar împotriva Ungariei, EC:ECHR:2021:1028JUD005237415

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950

Jurisprudența și dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Hotărârea Curții din 9 martie 2006, Van Esbroeck, C-436/04, EU:C:2006:165

Hotărârea Curții din 28 septembrie 2006, Van Straaten, C-150/05, EU:C:2006:614

Hotărârea Curții din 18 iulie 2007, Kretzinger, C-288/05, EU:C:2007:441

TUE, în special articolul 19 alineatul (3) litera (b)

TFUE, în special articolul 267

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special articolul 45, articolul 49 alineatul (3) și articolul 50

Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen, în special articolul 54

Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002,

L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 06, p. 3). în special considerentul (12) și articolul 1 alineatul (3), articolul 3 punctul 2 și articolul 4 punctele 3 și 5

Decizia-cadru 2008/675/JAI a Consiliului din 24 iulie 2008 privind luarea în considerare a condamnărilor între statele membre ale Uniunii Europene în cadrul unui nou proces penal (JO 2008, L 220, p. 32), în special considerentele (7), (8), (9), (13) și (14) și articolul 3 alineatele (1), (2), (4) și (5)

Jurisprudența și dispozițiile de drept spaniol invocate

Hotărârea nr. 18/2016 a Tribunal Supremo (Curtea Supremă) (Camera a doua) din 26 ianuarie 2016

Hotărârea nr. 238/2023 a Tribunal Supremo (Curtea Supremă) (Camera a doua) din 30 martie 2023

Hotărârea nr. 53/1998 a Audiencia Nacional (Curtea Națională) (Secția penală) din 28 decembrie 1998

Hotărârea nr. 32/2014 a Audiencia Nacional (Curtea Națională) (Secția penală) din 11 decembrie 2014

Hotărârea nr. 1/2021 a Audiencia Nacional (Curtea Națională) (Secția penală) din 21 ianuarie 2021

Decretul regal din 14 septembrie 1882 de aprobare a Codului de procedură penală, în special articolele 17 și 988

Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio (Legea organică 6/1985 din 1 iulie 1985, denumită în continuare „LOPJ”) (BOE nr. 157 din 2 iulie 1985, p. 20632)

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal (Legea organică 10/1995 din 23 noiembrie 1995 privind Codul Penal) (BOE nr. 281 din 24 noiembrie 1995, p. 33987), în special articolele 28, 73, 74, 74, 76, 77, 78, 571 și 572

Ley Orgánica 7/2003, de 30 de junio, de medidas de reforma para el cumplimiento íntegro y efectivo de las penas (Legea organică 7/2003 din 30 iunie 1996 privind măsurile de reformă pentru executarea integrală și efectivă a pedepselor) (BOE nr. 156 din 1 iulie 2003, p. 25274)

Ley Orgánica 7/2014, de 12 de noviembre, sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea (Legea organică nr. 7/2014 din 12 noiembrie 2014 privind schimbul de informații cu privire la cazierul judiciar și luarea în considerare a hotărârilor judecătorești în materie penală în Uniunea Europeană) (BOE nr. 275 din 13 noiembrie 2014, p. 93204), în special articolul 14 alineatul 2 literele b) și c) și dispoziția adițională unică

Dispoziții de drept francez invocate

Code pénal (Codul penal) francez în special articolul 421-1

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 În general, lui MSIG i se impută faptul că a fost lideră a organizației teroriste ETA pe durata șederii sale în Franța, de la o dată nedeterminată până la arestarea sa în această țară, în luna octombrie 2004. Aceasta era responsabilă cu transmiterea instrucțiunilor stabilite în Franța de conducerea organizației teroriste și cu precizarea liniilor de acțiune ale comandourilor teroriste care acționau în Spania, trimițându-le din Franța, de regulă prin intermediul unor terți, informații și resurse materiale pentru campaniile lor teroriste. În general, membrii comandourilor erau cei care, în urma instrucțiunilor generale, decideau în mod concret ce acțiune teroristă să desfășoare, o planificau și raportau rezultatul conducerii teroriste.
- 2 Prezenta cerere de decizie preliminară se referă, mai exact, la procedura de drept comun desfășurată în fața Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional (Secția penală din cadrul Curții Naționale) spaniolă împotriva lui MSIG pentru infracțiuni de tentativă de omor în scop terorist, de vătămare și de distrugere comise în Spania: MSIG este acuzată că a participat la anumite acte teroriste care au fost executate direct de alți doi membri ETA.
- 3 Cei doi teroriști nu se aflau în evidențele poliției la momentul respectiv și erau membri ai comandoului „Katu”. Fiind ajutați de alte persoane necunoscute și acționând în conformitate cu instrucțiunile generale pe care le primiseră, au decis să atace sediul poliției din orașul Oviedo. În acest scop, cu armele pe care le primiseră de la ETA, au fabricat un dispozitiv automatizat artizanal pentru aruncarea de grenade antitanc, precum și o bombă capcană, pe care le-au plasat la 21 iulie 1997. Numai trei grenade au funcționat și au explodat la întâmplare în diferite locuri din apropierea țintei vizate, provocând doar pagube materiale și rănirea unei persoane aflate în apropiere. Bomba capcană a fost localizată și dezamorsată de către poliție.
- 4 Cei doi teroriști au fost deja condamnați pentru faptele respective în cadrul unor procese anterioare desfășurate în fața instanței de trimitere, în anii 1998 și 2014.
- 5 Procurorul consideră că MSIG este autoarea materială a infracțiunilor săvârșite la Oviedo, în calitate de persoană responsabilă la datele respective de comandourile „legale”^{*} ale organizației teroriste ETA și de aprovizionarea realizată de aceasta din Franța, precum și de dotarea specifică a celor doi teroriști menționați cu diferite arme, inclusiv cu grenade.

* NT: comandouri ai căror membri nu se aflau în evidențele poliției.

- 6 Pedeapsa totală solicitată de Parchet pentru aceste fapte este de 71 de ani de închisoare, pedeapsă care ar trebui să fie limitată *ex lege* la maximum 30 de ani de închisoare.
- 7 În plus față de aceste proceduri penale desfășurate în fața instanței de trimitere, împotriva lui MSIG au fost deja inițiate o serie de alte proceduri penale în Franța.
- 8 După mai mulți ani de viață clandestină în Franța, MSIG a fost arestată de poliția franceză în anul 2004. Aceasta a fost condamnată și deținută în Franța până când a fost predată Spaniei în anul 2019, pe baza mai multor mandate europene de arestare.
- 9 În total, MSIG a executat în Franța o pedeapsă contopită de 20 de ani, aplicată în cadrul mai multor proceduri judiciare, în care au fost pronunțate anumite hotărâri de condamnare, din care instanța de trimitere reproduce chiar textual anumite pasaje:
- 10 Condamnată în lipsă la 5 ani de închisoare, prin hotărârea Tribunal Correctionnel de Paris (Tribunalul Corecțional din Paris) din 21 februarie 2000, pentru „participarea la un grup infracțional organizat în vederea pregătirii unui act de terorism”, în cursul anului 1996 și pe teritoriul francez, în conformitate cu dispozițiile articolului 421-1 din Codul penal francez.
- 11 Potrivit hotărârii franceze, MSIG apare sub unul dintre pseudonimele sale de teroristă („Amboto”) în anumite documente interceptate de la un alt individ, care s-a întâlnit cu MSIG și i-a solicitat, folosind un limbaj codificat, să fabrice explozibili. Un document interceptat de la o altă persoană menționează o plăcuță de înmatriculare a unui vehicul care era destinat în mod special lui MSIG.
- 12 Această hotărâre franceză descria de asemenea ETA ca fiind o organizație ierarhizată care, în vederea obținerii independenței Țării Bascilor spaniole și a Țării Bascilor franceze, planifica și săvârșea asasinat și distrugerii ale clădirilor și ale mașinilor cu ajutorul explozibililor. Aceasta a precizat că astfel de acțiuni făceau parte dintr-o strategie globală și erau finanțate prin extorcări. Organizația oferea membrilor săi arme, instruire pentru utilizarea lor, documente false și cazare clandestină și le facilita deplasările.
- 13 Condamnată în lipsă la 5 ani de închisoare, prin Hotărârea Tribunal Correctionnel de Paris (Tribunalul Corecțional din Paris) din 23 februarie 2000, tot pentru „participarea la un grup infracțional organizat în vederea pregătirii unui act de terorism”, în cursul anilor 1996 și 1997 și pe teritoriul francez, în conformitate cu articolul 421-1 din Codul penal francez.
- 14 Potrivit hotărârii franceze, MSIG apare sub unul dintre pseudonimele sale de teroristă („Tomas”) în anumite documente interceptate în Franța de la o altă persoană, în legătură cu o sumă de bani; MSIG este menționată ca beneficiară a explozibililor și a materialelor de pregătire pentru manipularea lor. Un document interceptat în Franța de la o altă persoană este semnat de MSIG; această altă

persoană urma să ducă documentul în Spania. Alte documente interceptate în Franța de la alți membri ETA sunt semnate de asemenea de „Tomasă”.

- 15 În hotărârea franceză respectivă se indica de asemenea că, potrivit informațiilor primite de autoritățile franceze de la autoritățile spaniole, MSIG ar fi aparținut comandourilor teroriste „Araba” și „Madrid”.
- 16 Condamnată în lipsă la 5 ani de închisoare și interdicția definitivă de a intra în Franța, prin hotărârea Tribunal Correctionnel de Paris (Tribunalul Corecțional din Paris) din 13 februarie 2003, tot pentru „participarea la un grup infracțional organizat în vederea pregătirii unui act de terorism”, în cursul anului 1997 și pe teritoriul francez, și în temeiul dispozițiilor articolului 421-1 din Codul penal francez.
- 17 Hotărâre franceză respectivă reiterea faptul că MSIG a aparținut comandourilor „Araba” și „Madrid”. În hotărâre se arăta că aceasta era considerată responsabilă pentru comandourile ETA „legale” din anul 1993 și că era căutată în Franța în temeiul a două mandate de arestare emise de un judecător de instrucție francez și a trei mandate de arestare internaționale emise de judecători din Madrid.
- 18 Hotărârea adăuga că MSIG figurează pe o listă a membrilor ETA care a fost interceptată în Franța în anul 1987. În ea se mai indică faptul că un alt terorist a mărturisit în anul 1996 că MSIG, sub pseudonimele sale „Marisol” și „Amboto”, a organizat o sesiune de antrenament la Bordeaux (Franța). Pseudonimul său „Amboto” apare într-un document interceptat în Franța de la un alt individ. Un alt document dactilografiat, semnat de „Amboto”, a fost interceptat în Franța în anul 1998. În anul 1999, amprente digitale ale lui MSIG au fost identificate pe două plăcuțe de înmatriculare ale unor vehicule interceptate în Franța de la o altă persoană. Un alt terorist extrădat din Mexic în Spania în anul 2000 a mărturisit că MSIG a participat la o reuniune a organizației în Franța în anul 1997.
- 19 Prin urmare, hotărârea franceză a considerat stabilit faptul că MSIG a participat la un grup dedicat pregătirii de acte teroriste. De asemenea, aceasta făcea referire la hotărârile de condamnări anterioare pronunțate în Franța împotriva MSIG pentru fapte de aceeași natură.
- 20 Cele trei hotărâri anterioare de comandare pronunțate în lipsă au rămas definitive în anul 2013.
- 21 Condamnată la 20 de ani de închisoare prin decizia Cour d’appel de Paris (Curtea de Apel din Paris) din 17 decembrie 2010, confirmată în apel prin hotărârea din 22 noiembrie 2012 a Tribunal Pénal de Paris (Tribunalul Penal din Paris).
- 22 Hotărârea se referea la fapte care nu sunt prescrise, care fac obiectul hotărârilor anterioare și care au avut loc pe teritoriul francez până în luna martie 2004. Acestea constau în participarea la aparatul politic al ETA în vederea pregătirii de acte teroriste în temeiul articolului 421-1 din Codul penal francez, inclusiv deținerea de arme, muniții și documente false, tănuire și extorcări.

- 23 Contopirea pedepselor, prin reunirea condamnărilor pronunțate în Franța într-o singură pedeapsă de 20 de ani de închisoare, prin hotărârea Cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris) din 13 februarie 2014. MSIG a executat această pedeapsă în Franța înainte de predarea sa către Spania.
- 24 În continuare, instanța de trimitere se referă, în termeni generali, la investigațiile efectuate cu privire la infracțiunile săvârșite de MSIG în Franța.
- 25 Aceasta subliniază că poliția, parchetele și instanțele franceze au efectuat investigații ample chiar înainte de arestarea MSIG în Franța, și au dobândit cunoștințe precise cu privire la activitățile sale infracționale legate de terorismul ETA în Spania și în Franța. În special, acestea au colectat numeroase informații din documentele fizice și din mediile digitale găsite în timpul percheziției locuinței pe care MSIG o împărțea cu un alt lider ETA, alias „Sergio”, la momentul arestării sale.
- 26 De asemenea, prin investigațiile efectuate de Brigade de Recherches de Bayonne (Franța) și de Section du Parquet de Paris, anchetatorii francezi dobândiseră cunoștințe extinse cu privire la rolul MSIG în organizația teroristă ETA, căreia i-au atribuit pseudonimele „Amboto” și „Tomasă”, de la descoperirea accidentală, în anul 1998, în zona de servicii a unei benzinării din apropierea orașului Bidart (Franța), a unei scrisori scrise pe un calculator semnată de „Amboto”, adresată comandoului „Katu” (aceiași care este responsabil din punct de vedere material pentru atentatul de la Oviedo, care face obiectul procedurii penale declanșate în fața instanței de trimitere).
- 27 Din scrisoarea găsită reiese că persoana al cărei pseudonim era „Tomasă” organiza comunicațiile cu acest comando (care acționa în Spania la momentul respectiv), stabilea modul în care se realizau întâlnirile cu membrii săi, stabilea livrările de materiale pentru respectivul comando, furniza instrucțiunile tehnice relevante privind utilizarea acelor materiale și participa, în calitate de lideră ETA, la conducerea acțiunilor teroriste, îndeplinind potențialele obiective ale acestora.
- 28 Instanța de trimitere subliniază că toate informațiile colectate de anchetatorii francezi au fost fără îndoială utilizate în cadrul procedurilor penale declanșate împotriva lui MSIG în Franța și că numeroasele informații de care dispun instanțele franceze cu privire la activitățile desfășurate de MSIG în Franța se reflectă în hotărârile pronunțate în aceasta țară împotriva sa, atât în lipsă, cât și după arestarea ei. Prin urmare, instanța de trimitere concluzionează că instanțele franceze s-au pronunțat, în cadrul unor proceduri diferite, cu privire la toate activitățile penale desfășurate de MSIG în Franța în legătură cu comandourile teroriste ETA care acționau în Spania, inclusiv cu comandoul „Katu”.
- 29 O mare parte din informațiile obținute și elaborate de poliția franceză au fost transmise și poliției spaniole pentru a-și completa investigațiile.
- 30 În ceea ce privește procedurile din Spania, după ce a fost predată de Franța în anul 2019, în urma executării pedepsei contopite aplicate în Franța, MSIG a fost

judecată în diferite proceduri penale, unele referitoare la fapte săvârșite în totalitate în Spania în calitate de membră ETA înainte de a se muta în Franța, iar altele referitoare la participarea sa în Franța, în calitate de lideră ETA, la acte teroriste desfășurate în Spania. Una dintre acestea din urmă face obiectul prezentei cereri de decizie preliminară.

- 31 Trebuie menționat faptul că, prin ordonanța din 2023 a instanței de trimitere, au fost contopite pedepsele aplicate în Spania lui MSIG în opt hotărâri definitive. În urma contopirii acestora a rezultat o limită comună de 30 de ani de executat, în conformitate cu Codul penal și cu Codul de procedură penală, întrucât sunt considerate infracțiuni conexe.
- 32 În schimb, în pofida legăturii juridice dintre hotărârea de condamnare franceză și cea spaniolă, nu este posibilă din punct de vedere juridic contopirea acestora. Prin urmare, MSIG, după ce a executat pedeapsa cumulată aplicată în Franța (20 de ani), trebuie să execute pedeapsa cumulată aplicată în Spania (minimum 30 de ani), ceea ce determină o pedeapsă totală de cel puțin 50 de ani de închisoare.
- 33 Pe de altă parte, pedepsele aplicate în Spania pentru infracțiuni de terorism sunt supuse unui regim special de executare care limitează posibilitatea de a obține permisiuni de ieșire din penitenciar, de a beneficia de un regim de detenție mai favorabil și de a obține eliberarea condiționată, ceea ce determină o durată suplimentară extraordinară a pedepsei, comparativ cu regimul normal de executare a pedepsei cu închisoarea.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 34 În hotărârile franceze menționate anterior, instanțele franceze au investigat și au judecat întreaga activitate infracțională a lui MSIG în Franța, în calitate de lideră ETA.
- 35 Aceste activități constau în a fi liderul responsabil al comandourilor ETA „legale” care acționau în Spania, în speță comandoul „Katu” (conceperea operațiunilor ETA și furnizarea de mijloace pentru săvârșirea de atentate), cu participarea în diferite perioade la pregătirea atacurilor teroriste care au avut loc în Spania în același interval cu hotărârile franceze. Membrii comandoului aveau libertatea de a decide țintele, folosind materialul primit și raportând *a posteriori* rezultatul atacului către conducerea ETA.
- 36 Aceste hotărâri de condamnare au condus la pedepse care însumau 35 de ani de închisoare, care au fost contopite în anul 2014 într-o pedeapsă unică de 20 de ani, deoarece toate cele patru condamnări au fost considerate ca aplicându-se pentru aceleași activități infracționale.
- 37 Pentru a pronunța hotărârile respective, instanțele franceze au avut la dispoziție toate materialele ETA interceptate în Franța, ceea ce le-a permis să stabilească cu precizie rolul MSIG în cadrul organizației teroriste. Acest material de investigație

a fost apoi predat poliției spaniole pentru a finaliza investigațiile privind fapte încă neelucidate în care ar fi putut să fie implicați diverși membri ETA.

- 38 Se presupune că atât activitățile pârâtei care au fost judecate în hotărârile franceze, cât și activitățile judecate în prezenta procedură spaniolă s-au desfășurat în totalitate în Franța, fără ca MSIG să se deplaseze vreodată în Spania.
- 39 Deși hotărârile franceze, ca urmare a tehnicii lor specifice de redactare, nu conțin o descriere a faptelor stabilite concrete similară cu cea din hotărârile spaniole, ci se referă la activități, acestea judecă totalitatea faptelor săvârșite de MSIG în Franța, în calitate de lideră ETA, care desfășura activități caracterizate prin diferite acte materiale, în vederea pregătirii unei pluralități de acte teroriste menționate la articolul 421-1 din Codul penal francez.
- 40 În special, potrivit instanței de trimitere, în hotărârea pronunțată de Tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de mare instanță din Paris) din 13 februarie 2003 se arată că „inculpata, în cursul anului 1997 și pentru o perioadă de timp neprecizată, a participat la un grup constituit sau la o entitate înființată pentru pregătirea de acte teroriste, în cadrul ETA-MILITAR”, și se referă la acțiunile desfășurate de aceasta în perioada în care a avut loc atentatul de la Oviedo.
- 41 Instanța de trimitere a pronunțat deja în anul 2021 o hotărâre cu privire la atentatul de la Oviedo, în care a statuat că exista autoritate de lucru judecat internațională, pentru motivul că exista o situație de *bis in idem* în ceea ce privește diferitele hotărâri de condamnare franceze pronunțate împotriva lui MSIG pentru activitățile sale în Franța în calitate de lideră a organizației ETA și implicarea sa în pregătirea unor atentate care acoperă temporal faptele din prezenta cauză.
- 42 Cu toate acestea, hotărârea instanței de trimitere a fost anulată în anul 2023 prin hotărârea nr. 238/2023 pronunțată de Sala Segunda del Tribunal Supremo (Camera a doua a Curții Supreme).
- 43 Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a adoptat în esență argumentele Parchetului, care a considerat că „hotărârea de condamnare (franceză) nu acoperă nici măcar în mod generic sau nedeterminat participarea la acțiuni teroriste concrete” și că, prin urmare, nu există o situație de *bis in idem*. Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a subliniat că nu poate „să considere ca fiind stabilite fapte care nu au făcut obiectul unui control jurisdicțional”, a apreciat că hotărârea instanței de trimitere era afectată de o lipsă de motivare și a dispus ca instanța de trimitere să pronunțe o nouă hotărâre.
- 44 Potrivit propriilor sale cuvinte, pe rolul instanței de trimitere se află în prezent o procedură penală în vedere pronunțării acestei noi hotărâri.
- 45 Deși majoritatea judecătorilor Secției penale din cadrul instanței de trimitere apreciază existența unei situații de *bis in idem* internațional, această poziție nu este împărtășită de Tribunal Supremo (Curtea Supremă), ceea ce determină instanța de trimitere să ridice îndoielile pe care le-a adresat CJUE în funcție de caracterul

autonom și european al noțiunii de *bis in idem* și de utilitatea în prezenta cauză a definiției adoptate în drept european.

- 46 Instanța de trimitere consideră că dezbaterile privind noțiunea de *ne bis in idem* se limitează la nivel european la aprecierea identității faptelor materiale, înțeleasă drept existența unui ansamblu de fapte sau de împrejurări concrete indisolubil legate între ele, indiferent de calificarea lor juridică sau de interesul juridic protejat. Aceasta invocă Hotărârile Curții pronunțate în cauzele Van Esbroeck (C-436/04), Van Straaten (C-150/05) și Kretzinger (C-288/05).
- 47 Cu toate acestea, instanța de trimitere consideră că problema cu care este sesizată nu este ușor de soluționat, din cauza dificultăților pe care le implică însăși noțiunea de „faptă” în ceea ce privește aprecierea existenței unei situații de *bis in idem* în diferitele sisteme și din cauza modului diferit în care sunt descrise „faptele” în hotărârile judecătorești din diversele state membre.
- 48 Potrivit instanței de trimitere, în primul rând, în mod tradițional, în dreptul comparat, au fost acceptate două variante de interpretare posibile: pe de o parte, se consideră că „fapta” se referă la evenimentul istoric care a avut loc, independent de calificarea sa juridică (teoria naturalistă sau „*idem factico*”), aplicabilă, de exemplu, în dreptul german. Pe de altă parte, se consideră că noțiunea de „faptă” este o expresie cu conținut juridic care nu se referă la evenimentul istoric natural, ci la încadrarea sa în una dintre infracțiunile penale existente (teoria normativă, „*idem juridico*” sau „*idem crimen*”), aceasta fiind teoria actuală în practica spaniolă [hotărârea Tribunal Supremo (Curtea Supremă) nr. 18/2016 din 26 ianuarie 2016], care, astfel cum sugerează, pare și mai pregnantă în practica franceză.
- 49 Această divergență conceptuală este importantă în prezenta cauză: favorizarea „*idem juridico*” în detrimentul „*idem factico*” nu facilitează aprecierea cu ușurință a faptului că hotărârile franceze analizate acoperă aceeași faptă urmărită în Spania.
- 50 În al doilea rând, există o dificultate suplimentară, care a fost deja menționată, și anume faptul că, în practica franceză, hotărârile nu conțin adesea o descriere a faptelor similară cu cea realizată în practica spaniolă, deoarece în practica franceză faptele sunt descrise într-un mod mai generic, fiind menționate prin raportare la descrierile conținute în tipurile de infracțiuni. Acest lucru nu permite o comparare ușoară a faptelor materiale, chiar dacă este vorba în totalitate sau parțial despre aceleași fapte.
- 51 În prezenta cauză, este evident că nu există o suprapunere a calificării juridice a acelorași fapte. Instanța franceză se referă la activitățile lui MSIG în calitate de lideră a unei organizații teroriste, pentru pregătirea actelor teroriste (o pluralitate dintre acestea), prin una sau mai multe acte (chiar dacă actele teroriste au fost executate în mod material de alte persoane). Pe de altă parte, acuzația pentru aceeași faptă din partea instanțelor spaniole atribuie lui MSIG o formă de

participare penală echivalentă cu săvârșirea directă a faptei, deși se consideră că aceasta a fost executată material de alte persoane.

- 52 În opinia instanței de trimitere, în pofida acestei diferențe între tratamentele juridice, în ambele cauze sunt în discuție aceleași fapte. Totuși, întrucât este vorba despre o eventuală situație de *bis in idem* internațional și de aplicarea dreptului Uniunii, care dă naștere dificultăților descrise, instanța de trimitere consideră că este necesară sesizarea CJUE cu îndoielile sale.
- 53 Instanța de trimitere ridică o altă problemă pe care o consideră la fel de relevantă: chiar dacă s-ar confirma că există o situație de *bis in idem* ca urmare a identității de fapte între hotărârile franceze și faptele care sunt judecate în Spania, aceasta are îndoieli serioase cu privire la posibilitatea de a lua în considerare această situație de *bis in idem* în hotărârea sa, având în vedere legislația spaniolă.
- 54 Poate de asemenea să existe o altă dificultate conexă. Este posibil ca CJUE să considere că în speță nu există o identitate absolută a faptelor. Cu toate acestea, inclusiv într-o astfel de situație, instanța de trimitere consideră că ar fi vorba cel puțin despre fapte conexe care sunt strâns legate între ele; prin urmare, ar trebui să se poată ține seama de hotărârile franceze pronunțate deja (pentru a determina pedeapsa care urmează să fie aplicată sau pentru a putea aprecia în hotărârea spaniolă oricare dintre situațiile juridice în care faptele judecate în trecut pot avea o legătură cu cele care se judecă în prezent, sau pentru a limita pedepsele cumulate în etapa de executare a hotărârii). Totuși, instanța de trimitere are îndoieli serioase cu privire la posibilitatea de a lua în considerare, într-o astfel de situație, principiul proporționalității pedepselor.
- 55 Aceasta deoarece, potrivit instanței de trimitere, în ordinea juridică spaniolă nu există nicio prevedere care să permită luarea în considerare a hotărârilor anterioare ale instanțelor din alte state membre, indiferent dacă este vorba despre fapte identice sau despre fapte conexe ori legate între ele.
- 56 În plus, Legea organică 7/2014 (care transpune, printre altele, Decizia-cadru 2008/675/JAI) prevede următoarele:
- 57 Articolul 14 alineatul 2: „[...] hotărârile definitive de condamnare adoptate de alte state membre nu vor produce efecte asupra următoarelor hotărâri și nu pot conduce la revocarea sau la revizuirea acestora: [...]”
- 58 b) hotărârile de condamnare pronunțate în cadrul unor proceduri ulterioare în Spania, legate de infracțiuni săvârșite înainte ca instanța din celălalt stat membru să fi pronunțat o hotărâre de condamnare;
- 59 c) ordonanțele pronunțate sau care trebuie pronunțate în temeiul articolului 988 al treilea paragraf din Ley de Enjuiciamiento Criminal (Codul de procedură penală), care stabilesc limitele executării pedepselor, inclusiv cele prevăzute la litera b).”

- 60 Dispoziția adițională unică: „În niciun caz nu se iau în considerare [...] hotărârile de condamnare pronunțate de o instanță a unui stat membru al Uniunii Europene înainte de 15 august 2010”.
- 61 Instanța de trimitere deduce de aici caracterul absolut al formulării dispoziției respective:
- 62 (1) Aceasta interzice în mod expres ca hotărârile definitive franceze menționate (a căror pedeapsă a fost deja executată) să fie luate în considerare în hotărârile referitoare la aceleași fapte care urmează să fie pronunțate în Spania. Acest lucru împiedică chiar și eventuala apreciere a unei situații de *bis in idem*. Aceasta apreciere este de asemenea împiedicată în ceea ce privește hotărârile pronunțate înainte de 15 august 2010 de dispoziția adițională unică din Legea organică 7/2014.
- 63 (2) Desigur, în cazul în care nu se consideră că există o situație de *bis in idem*, ci un cumul de fapte (deoarece există o unitate, o relație strânsă, o conexitate, etc. între fapte), aceasta se opune de asemenea recunoașterii efectelor hotărârilor franceze anterioare în faza urmăririi penale, în scopul pronunțării hotărârii corespunzătoare.
- 64 (3) De asemenea, aceasta împiedică recunoașterea efectelor hotărârilor franceze anterioare într-o fază ulterioară de executare a pedepsei, întrucât hotărârile franceze respective sunt excluse în mod expres de la modificarea și stabilirea limitei de executare a pedepselor.
- 65 În ceea ce privește chestiunea executării hotărârii, instanța de trimitere subliniază în continuare că, în stadiul actual al legislației spaniole menționate, dubla urmărire penală în Franța și în Spania ar presupune ca MSIG, în cazul în care ar fi condamnată definitiv în Spania, să execute, pe lângă pedeapsa de 20 de ani contopită în Franța, și pedeapsa de 30 de ani care ar fi cel mai probabil aplicată în Spania, în urma contopirii sale cu alte pedepse aplicate în această din urmă țară. Aceasta ar însemna un total minim de cel puțin 50 de ani de închisoare efectivă, deoarece nu este posibilă contopirea pedepselor care au fost deja contopite în Franța și a celor contopite în Spania într-o singură pedeapsă limitată în timp. Potrivit instanței de trimitere, o astfel de situație implică o gravă disproporție punitivă, care ar discrimina MSIG în raport cu persoanele condamnate într-o singură țară (de exemplu, autorii faptelor săvârșite în Oviedo).
- 66 În afară de această durată mare, executarea deplină și efectivă a pedepsei aplicate în Spania este asigurată de existența unei legislații speciale în materie de terorism, Legea organică 7/2003, care condiționează și afectează posibilitatea de obținere a eliberării condiționate și avansarea în al treilea grad penitenciar în raport cu regimul obișnuit de executare, introducând elemente de pedeapsă cu o durată suplimentară extraordinară.
- 67 Pe de altă parte, pedeapsa aplicată în Spania lui MSIG nu va face obiectul mecanismelor de contopire aplicabile în cazul în care ar fi condamnat la

detențiunea pe viață comutabilă, ceea ce determină *de facto* ca situația condamnării lui MSIG să fie și mai împovărătoare decât detențiunea pe viață comutabilă.

- 68 Instanța de trimitere consideră că o astfel de situație de privare de libertate depășește orice principiu constituțional admisibil rezonabil și civilizată pentru executarea pedepselor privative de libertate și este în contradicție directă cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind pedepsele privative de libertate și cu articolul 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În opinia sa, o astfel de situație de privare de libertate depășește chiar în exces standardele de contopire a pedepsei cu închisoarea pe viață stabilite în Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțate în cauzele Vinter împotriva Regatului Unit, Magyar împotriva Ungariei și Bancsók și Magyar împotriva Ungariei.

DOCUMENT DELUORO